

בס"ד המורדות: נשים – בעיות משבר !!! או ממורדת למרק'דה!

1. אבן עזרא שמות פרק א פסוק טו

ויאמר מלך מצרים למילדות. שרות היו על כל המילדות כי אין ספק כי יותר מחמש מאות מילדות היו אלא אלו שתיהן שרות היו עליהן לתת מס למלך מהשכר וככה ראיתי היום במקומות רבות. והאם והבת היו בדרך קבלה כי נכון הוא:

2. מדרש רבה שמות פרשה א

כשראה שהם פרים ורבים גזר על הזכרים הדא הוא דכתיב (שמות א, טו) ויאמר מלך מצרים למילדות וגו' מה היו המילדות רב אמר כלה וחמותה יוכבד ואלישבע בת עמינדב רבי שמואל בר נחמן אמר אשה ובתה יוכבד ומרים ולא היו למרים אלא חמש שנים שאהרן גדול ממשה שלש שנים אמרו רבותינו זכרונם לברכה הולכת היתה עם יוכבד אמה ועושה צרכיה והיתה זריזה שעד שהתינוק קטן הוא ניכר הוא שאמר שלמה (משלי כ, יא) גם במעלליו יתנכר נער וגו' אשר שם האחת שפרה - שהיתה משפרת את התינוק כשהוא יוצא מלא דם פועה - שהיתה נופעת יין בתינוק אחר אמה. דבר אחר שפרה - שפרו ורבו ישראל עליה - שהיתה מפיעה את התינוק כשהיו אומרים מת. דבר אחר שפרה - ששפרה מעשיה לפני האלקים - שהופיעה את ישראל לאלקים. דבר אחר פועה - שהופיעה פנים כנגד פרעה וזקפה חטמה בו ואמרה לו אוי לו לאותו האיש כשיבוא האלהים לפרע ממנו נתמלא עליה חמה להרגה שפרה שהיתה משפרת על דברי בתה ומפיסת עליה אמרה לו אתה משגיח עליה תינוקת היא ואינה יודעת כלום רבי חנינא בר רב יצחק אמר - שפרה - שהעמידה ישראל לאלקים שבשבילם נבראו השמים שכתוב בהם (איוב כו, יג) ברוחו שמים שפרה פועה - שהופיעה פנים כנגד אביה שהיה עמרם ראש סנהדרין באותה שעה כיון שגזר פרעה ואמר (שמות שם, כב) כל הבן הילוד אמר עמרם ולריק ישראל מולידים מיד הוציא את יוכבד ופרש עצמו מתשמיש המטה וגרש את אשתו כשהיא מעוברת משלשה חודשים עמדו כל ישראל וגרשו את נשותיהן אמרה לו בתו גזרתך קשה משל פרעה שפרעה לא גזר אלא על הזכרים ואתה על הזכרים ונקבות פרעה רשע הוא וגזרתו ספק מתקימת ספק אינה מתקימת אבל אתה צדיק וגזרתך מתקימת עמד הוא והחזיר את אשתו עמדו כל ישראל והחזירו את נשותיהם הוי פועה שהופיעה פנים כנגד אביה:

3. מדרש רבה שמות פרשה א

ויהי כי יראו המילדות וגו' רב ולוי חד אמר בתי כהונה ובתי לוויה וחד אמר בתי מלכות בתי כהונה ולוויה ממשה ואהרן בתי מלכות ממרים לפי שדוד בא ממרים דכתיב (דה"א ב, יח) וכלב בן חצרון הוליד את עזובה אשה ואת יריעות ואלה בניה ישר ושובב וארדון עזובה זו מרים ולמה נקראת שמה עזובה שהכל עזובה (* מ ד ו ע ?) הוליד והלא אשתו היתה אמר רבי יוחנן ללמדך שכל הנושא אשה לשם שמים מעלה עליו הכתוב כאילו ילדה יריעות שהיו פניה דומין ליריעות ואלה בניה אל תקרי בניה אלא בונייה ישר זה כלב שישר את עצמו שובב ששבב את עצמו וארדון שרדה את יצרו (שם שם, יט) ותמת עזובה מלמד שנחלית ונהגו בה מנהג מתה וגם כלב עזבה (שם שם, שם) ויקח לו כלב את אפרת זו מרים למה נקרא שמה אפרת שפרו ורבו ישראל על ידיה מהו ויקח לו שאחר שנתרפאת עשה בה מעשה ליקוחין הושיבה באפריון ברוב שמחתו בה ..... ותצאן כל הנשים אחריה וגו' מהו משפחות זכה להעמיד ממנה משפחות בן הרום זכתה שיצא ממנה דוד שרמם הקדוש ברוך הוא מלכותו כמה דאת אמר (ש"א ב, י) ויתן עז למלכות וגו':

4. מדרש רבה שמות פרשה א

וילך איש מבית לוי להיכן הלך אמר רבי יהודה בר רבי זבינא שהלך בעצת בתו תניא עמרם גדול הדור היה וכו' (כדאיתא לעיל). ויקח את בת לוי והחזיר לא נאמר אלא ויקח אמר רבי יהודה בר רבי זבינא שעשה לה מעשה לקוחים הושיבה באפריון ומרים ואהרן מרקדין לפניו ומלאכי השרת אומרים (תהלים קיג, ט) אם הבנים שמחה. ותהר האשה ותלד בן אמר רבי יהודה מקיש לדתה להורתה מה הורתה שלא בצער אף לדתה שלא בצער מכאן לנשים צדקניות שלא היו כפתקה של חוה. ותרא אותו כי טוב הוא תני רבי מאיר אומר טוב שמו רבי יאשיה אומר טוביה שמו רבי יהודה אומר הגון לנביאות אחרים אומרים שנולד כשהוא מהול ורבנן אמרי בשעה שנולד משה נתמלא כל הבית כלו אורה כתיב הכא ותרא אותו כי טוב הוא וכתיב התם (בראשית א, ד) וירא אלהים את האור כי טוב. ותצפנהו שלושה ירחים שלא מנו המצרים אלא משעה שהחזירה והוה מעברא בה תלתא ירחי מתחילתו. ולא יכלה עוד הצפינו למה שלפי שהמצרים היו הולכין בכל בית ובית שהיו חושבין בו שנולד שם תינוק ומולכין לשם תינוק מצרי קטן והיו מבכין אותו כדי שישמע תינוק ישראל קולו ויבכה עמו והיינו דכתיב (שיר ב, טו) אחוז לנו שועלים שועלים קטנים וגו':

מכללת הרצוג-גוש עציון
ימי עיון בתנ"ך

5. מדרש רבה שמות פרשה א

ותתצב אחותו מרחוק למה עמדה מרים מרחוק אמר רבי עמרם בשם רב לפי שהיתה מרים מתנבאת ואומרת עתידה אמי שתלד בן שישיע את ישראל כיון שנולד משה נתמלא כל הבית אורה עמד אביה ונשקה על ראשה אמר לה בתי נתקימה נבואתך הינו דכתיב (שמות טו, כ) ותקח מרים הנביאה אחות אהרן את התף אחות אהרן ולא אחות משה אלא שאמרה נבואה זו כשהיא אחות אהרן ועדין לא נולד משה וכיון שהטילוהו ליאור עמדה אמה וטפחה לה על ראשה אמר לה בתי והיכן נבואתך והינו דכתיב ותתצב אחותו מרחוק וגו' לדעת מה יהא בסוף נביאותה ....

6. מדרש רבה שמות פרשה א

ותקרא שמו משה ומכאן אתה למד שכרן של גומלי חסדים אף על פי שהרבה שמות היו לו למשה לא נקבע לו שם בכל התורה אלא כמו שקראתו בתיה בת פרעה ואף הקדוש ברוך הוא לא קראהו בשם אחר:

7. ילקוט שמעוני שמות פרק ב סימן קסו

ותרד בת פרעה לרחוץ שירדה לרחוץ מגלולי בית אביה וכן הוא אומר אם רחץ ה' את צואת בנות ציון. ונערוותיה הולכות אין הליכה אלא לשון מיתה וכן הוא אומר אנכי הולך למות. ותרוא את התבה בתוך הסוף כיון דחזו דקא בעא לאצולי למשה אמרו לה גברתנו מנהג של עולם מלך בשר ודם גוזר גזרה אם כל העולם כולו אין מקיימין אותה בניו ובני ביתו מקיימין אותה ואת עוברת על גזרת אביך בא גבריאל וחבטן בקרקע:

8. מדרש רבה שמות פרשה א

ויגדל הילד עשרים וארבעה חודש הניקתהו ואתה אומר ויגדל הילד אלא שהיה גדל שלא כדרך כל הארץ. ותבאהו לבת פרעה וגו' היתה בת פרעה מנשקת ומחבקת ומחבבת אותו כאלו הוא בנה ולא היתה מוציאתו מפלטרין של מלך ולפי שהיה יפה כל מתאנים לראותו מי שהיה רואהו לא היה מעביר עצמו מעליו והיה פרעה מנשקו ומחבקו.....

9. מדרש רבה ויקרא פרשה א

(ד"ה א ד:יח) ואלה בני בתיה בת פרעה ר' יהושע דסכנין בשם רבי לוי אמר לה הקדוש ברוך הוא לבתיה בת פרעה משה לא היה בנך וקראתו בנך אף את לא את בתי ואני קורא אותך בתי שנא' אלה בני בתיה בת יה אשר לקח לו מרד זה כלב ר' אבא בר כהנא ור' יהודה בר סימון חד אמר זה מרד בעצת מרגלים וזו מרדה בעצת אביה יבא מורד ויקח את המורדת וחד אמר זה הציל את הצאן וזו הצילה את הרועה י' שמות נקראו לו למשה ירד חבר יקותיאל אביגדור אבי סוכו אבי זנוח רבי יהודה ברבי אלעאי אמר אף טוביה שמו הה"ד (שמות ב) ותרוא אותו כי טוב הוא כי טוביה הוא רבי ישמעאל בר אמי אמר אף שמעיה שמו ..... הרי י' - אמר לו הקב"ה למשה חייך מכל שמות שנקרא לך איני קורא אותך אלא בשם שקראתך בתיה בת פרעה ותקרא שמו משה ויקרא אל משה:

10. [רש"י בראשית פרק י:כה]

לא בא הכתוב לסתום אלא לפרש- כיצד שיטה פרשנית זו של חז"ל (ורש"י מאמצה)- קשורה לדף לימוד זה ?

א. תהלים פרק קמז פסוק ז

ענו לה' בתודה

זמרו לא-ל-ה-י-נו בכבוד

ב. מיכה פרק ו (הפטרת פר' בלק)

(ג) עמי מה עשיתי לך? ומה הלאיתיך ענה בי!

(ד) כי הלאיתיך מארץ מצרים ומבית עבדים פדיתיך ואשלח לך לך את משה אהרן ומרים:

(ח) הגיד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך? כי אם עשות משפט ונקבת חסד והצנע לכת עם א-לקיך:

ג. במדבר כא: יז

אז ישיר ישראל את השירה הזאת עלי באר ענו לה:

דש"י שמות פרק יג: יח-

וחמשים - ..... דבר אחר חמושים - אחד מחמשה יצאו, וארבעה חלקים מתו בשלשת ימי אפילה:

ד. תהלים פרק כב (לא) זרע עבדנו יספר לא-ד--ני לדור: (לב) יבאו ויגידו

צדקתו לעם נולד כי עשה: